

Sylwia Spurek

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zadania dla prokuratury

W dniu 25 września 2006 r. Rada Ministrów przyjęła Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Program będzie realizowany w latach 2006–2016. Część zadań zawartych w Programie wyraźnie adresowana jest do prokuratorów, jako ich odbiorców. Warto również przedstawić te działania, w których realizacji prokuratorzy będą brać udział.

Przyjęcie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie stanowi wykonanie zobowiązania zawartego w art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i ma na celu tworzenie warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania temu zjawisku. Według projektodawców zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i zwiększenie profesjonalizmu służb w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.

Program realizowany będzie w oparciu o szereg aktów prawnych, m.in. ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i, naturalnie, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Program powiązany jest również z innymi programami i strategiami rządu – np. Strategią Polityki Społecznej 2007–2013, Krajowym Programem Działań na rzecz Kobiet, Narodowym Planem Działań na rzecz Dzieci czy też Narodowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Program zawiera dokładnie sprecyzowane cele i założenia, które wyznaczają cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- 1) działania uprzedzające;
- 2) interwencyjne;
- 3) wspierające;
- 4) korekcyjno-edukacyjne.

Praktycznie w każdym z rodzajów działań Program wyznacza zadania, które mają być realizowane przez prokuraturę bądź których adresatami są prokuratorzy.

Działania uprzedzające to strategie diagnozujące, informacyjne i edukacyjne. Kierowane są do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie. Stąd też w szczególności adresowane będą do prokuratorów. Celem strategii diagnozujących jest poszerzenie wiedzy na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie. Co za tym idzie, zbadane zostaną potrzeby szkoleniowe dla pracowników, jak nazywają to autorzy Programu, „pierwszego kontaktu”. Informacje te zbierane będą przez ośrodki akademickie bądź instytuty badań rynku i opinii publicznej. Wydaje się, że prokuratorzy mogą zostać uznani za pracowników „pierwszego kontaktu”, stykając się bezpośrednio zarówno z osobami doświadczającymi przemocy, jak i jej sprawcami, choć z pewnością takimi pracownikami w rozumieniu Programu będą przede wszystkim osoby zatrudnione w instytucjach świadczących pomoc ofiarom przemocy. Ponadto do prokuratorów – już w sposób wyraźny – kierowane są zadania składające się na strategię edukacyjną, których celem jest szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Realizacja tego celu ma nastąpić poprzez wprowadzenie do programów kształcenia zawodowego osób zajmujących się kwestią przemocy w rodzinie treści dotyczących przyczyn i skutków przemocy, rozpoznawania i diagnozowania przypadków przemocy w rodzinie i współpracy w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Innym zadaniem, które będzie w tym celu realizowane, jest przygotowanie pakietów szkoleniowych w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz przeszkolenie różnych grup pracowników, w tym – prokuratorów.

Zawarte w Programie działania interwencyjne to strategie skierowane bądź do ofiar przemocy w rodzinie, bądź do jej sprawców. Zadania składające się na tę drugą grupę strategii mają, jak wskazuje Program, charakter pouczający i izolujący. Ich celem jest zapobieganie kontaktowaniu się sprawców przemocy w rodzinie z osobami pokrzywdzonymi. Prokuratorzy są tutaj *expressis verbis* wskazani – obok sądów i Policji – jako realizatorzy zadań. Jak stanowi Program, realizacja tych zadań to izolowanie na podstawie obowiązujących przepisów prawa sprawców przemocy od ofiar oraz stosowanie procedury „Niebieskich Kart”.

Trzecia grupa działań to działania wspierające, mające na celu wspieranie ofiar przemocy w rodzinie w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej oraz w przerwaniu cyklu przemocy, a także zapobieganie kolejnym aktom przemocy w rodzinie. Ich realizacja to wzmocnienie ochrony ofiar przemocy przez opracowywanie i realizację programów ochrony ofiar przemocy, opracowywanie i realizację programów terapeutycznych dla ofiar, a także zabez-

pieczenie odpowiednich warunków do przesłuchań dzieci („niebieskie pokoje”) oraz w miarę możliwości dorosłych – ofiar przemocy w rodzinie. W zakresie tych zadań prokuratorzy mają również wyraźnie wskazaną rolę. Po pierwsze Program ogólnie wymienia prokuraturę wśród realizatorów strategii wspierających. Ponadto prokuratorzy mają brać – obok Policji i kuratorów sądowych – czynny udział w opracowywaniu i realizacji programów ochrony ofiar przemocy.

Ostatnia grupa działań – korekcyjno-edukacyjna – kierowana jest wyłącznie do sprawców przemocy w rodzinie i obejmuje przygotowanie i prowadzenie programów dla sprawców. Wśród realizatorów zadań w tym zakresie Program nie wskazuje prokuratury.

Warto podkreślić, iż nad prawidłową realizacją Programu czuwać będzie Krajowy Koordynator wyznaczony przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Na szczeblach wojewódzkich powołani zostaną Wojewódzcy Koordynatorzy Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Program ma być monitorowany przez ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego. Ponadto przepis art. 11 ustawy zobowiązuje Radę Ministrów do przedkładania Sejmowi RP sprawozdania z realizacji Programu w terminie do 30 czerwca każdego roku.

Jak wynika z powyższego, realizacja Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie uwzględnia zadania w sferze prewencji, prawa, zdrowia, edukacji, pracy socjalnej, a zawodowa grupa prokuratorów ma do odegrania znaczącą rolę w realizacji tych zadań.